

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4339/2023
13.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Величковић, адвокат из ..., против туженог "Ниш-експрес" д.о.о., Ниш, чији је пуномоћник Весна Лојпур Стојменовић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3045/2023 од 16.08.2023. године, у седници одржаној 13.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3045/2023 од 16.08.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3045/2023 од 16.08.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 3263/2021 од 02.12.2021. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је тужени обавезан да поништи решење туженог бр. ... од 14.09.2018. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду, те да тужиоца врати на рад. Ставом другим изреке, одбачена је, као недозвољена тужба тужиоца којом је тражио да суд туженог обавезе да тужиоца распореди на радно место у складу са његовом стручном спремом и његовим способностима и призна му сва права на раду и по основу рада. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу плати трошкове поступка у износу од 209.500,00 динара.

Решењем истог суда П1 3263/21 од 23.01.2023. године, ставом првим изреке, исправљена је пресуда Основног суда у Нишу П1 3263/21 од 02.12.2021. године, тако што је уместо навода из става 1.изреке "па се обавезује тужени "Нишекспрес" д.о.о. Ниш да поништи решење туженог бр. ... од 14.09.2018. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду, те да тужиоца врати на рад", наводи "па се поништава решење туженог "Нишекспрес" д.о.о. Ниш бр. ... од 14.09.2018. године, којим је тужиоцу

отказан уговор о раду". Ставом другим изреке, одлучено је да у преосталом делу пресуда Основног суда у Нишу П1 3263/21 од 02.12.2021. године, остаје неизмењена.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж1 3045/2023 од 16.08.2023. године, потврдио пресуду Основног суда у Нишу П1 3263/2021 од 02.12.2021. године, у ставу првом и ставу другом изреке и решење Основног суда у Нишу П1 3263/2021 од 23.01.2023. године и у том делу жалбе тужиоца и туженог одбио као неосноване. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке исте пресуде, тако што је тужени обавезан да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати износ од 193.500,00 динара, док је део захтева за накнаду трошкова парничног поступка преко досуђеног до износа од 209.500,00 динара, одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су изјавили благовремене ревизије, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23) и утврдио да ревизија туженог није основана, а да ревизија тужиоца није дозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. истог Закона, на коју тужени указује у ревизији, није разлог због ког ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2.. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог почев од 1996. године, као дипломирани ... инжењер, радећи на пословима руковођа радне јединице у погону Током 2007. године распоређен је на послове руководиоца Затим је 2009. године пребачен на послове ... руководиоца у погону Потом је 2011. године распоређен на послове ... руковођа радне јединице. На основу Анекса Уговора о раду од 20.02.2012. године обављао је послове главног Током 2013. године, најпре је распоређен на послове руковођа Сектора ..., а потом на послове главног ..., те је у 2014. години на послове диспечера у Тужени је тужиоцу доставио понуду за закључење Анекса Уговора о раду којим је распоређен на радно место кондуктера, па је тим поводом тужилац поднео тужбу за поништај тог решења, међутим, у међувремену је враћен на радно место руководиоца у погону ..., па је повукао тужбу. Решењем о отказу уговора о раду бр. .. од 29.10.2015. године, тужиоцу је отказан уговор о раду због повреде радне обавезе, а то решење је поништено као незаконито, правноснажном пресудом Основног суда у Нишу П1 3315/15 од 08.09.2017. године. У извршењу те пресуде, тужилац је враћен на рад и истовремено му је уручена понуда за измену уговорених услова рада ради обављања послова кондуктера у погону путничког саобраћаја РЈ градски и приградски саобраћај, а уз понуду му је достављен и анекс бр. 1. Уговора о раду за радно место кондуктера, који је тужилац одбио да потпише. У том периоду, 26.09.2018. године између туженог и ЈКП Дирекција за јавни превоз Града Ниша, закључен је Уговор о пружању услуга

градског и приградског превоза путника на територији Града Ниша – пакет линија 4, који је предвиђао да се превозник обавезује да обезбеди присуство најмање једног кондуктера у сваком возилу на линији на којој је предвиђена наплата карата преко кондуктера. У тренутку када је тужилац враћен на рад био је на снази Правилник о организацији и систематизацији радних места код туженог од 23.08.2018. године, којим је предвиђено да је за радно место кондуктера потребна виша или висока стручна спрема, док радно место на коме је тужилац радио пре добијања отказа, важећом систематизацијом није предвиђено.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили и поништили решење туженог о отказу уговора о раду као незаконито, применом одредбе члана 171. став 1. и 179. став 5. тачка 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/2005 ... 113/2017). По мишљењу нижестепених судова, у конкретној чињеничној и правној ситуацији тужиоцу је Анексом уговора о раду понуђено распоређивање на радно место кондуктера за које се по систематизацији послодавца захтева виша или висока стручна спрема, док је пре отказа уговора о раду тужилац радио као извршни руководиоца у погону ..., за које радно место је била предвиђена висока стручна спрема, при чему се очигледно не ради о пословима исте врсте, што значи да је понуда за измену уговорених услова рада тужиоцу дата у циљу избегавања обавезе послодавца да запосленог, у извршавању судске одлуке, врати на рад на одговарајуће радно место. Због тога, по мишљењу нижестепених судова, тужилац је из оправданих разлога одбио да потпише понуђени Анекс уговора о раду, па је незаконито решење којим му је отказан уговор о раду.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 171. став 1. тачка 1. Закона о раду, прописано је да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада ради премештаја на други одговарајући посао, због потребе процеса и организације рада, тако што се одговарајућим послом, у смислу става 1. тачке 1. и 3. тог члана Закона, сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду (став 2.). На основу члана 172. истог Закона, послодавац је дужан да запосленом уз анекс уговора о раду достави писмено обавештење које садржи разлоге за понуђени анекс уговора, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од 8 радних дана и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора (став 1.). Запослени који одбије понуду анекса уговора у остављеном року, задржава право да у судском поступку поводом отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 2. овог Закона, оспорава законитост анекса уговора (став 3.), при чему се сматра да је запослени одбио понуду анекса уговора о раду ако не потпише анекс уговора о раду из става 1. овог члана Закона (став 4.).

На основу одредбе члана 179. став 5. тачка 2. Закона о раду, запосленом може да престане радни однос ако за то постоје оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то, ако одбије закључење анекса уговора о раду у смислу члана 171. став 1. тачке 1.-5. овог Закона.

У конкретном случају, тужени је тужиоцу, анексом уговора о раду, понудио распоређивање на радно место кондуктера за које је актом о систематизацији послодавца предвиђена стручна спрема коју тужилац поседује, али не и иста врста посла. Правилна примена горе наведеног материјалног права подразумева да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада, али је дужан да образложи које су то промене у процесу организације рада довеле до тога да се тужиоцу понуди да закључи анекс уговора о раду ради премештаја на друго радно место, што је у конкретном случају изостало. Тужени је понудио тужиоцу закључење анекса уговора о раду и доставио му писмено обавештење за измену уговорених услова рада и закључење анекса, али понуда не садржи све елементе због којих се тужиоцу нуди премештај на друго радно место, јер нису наведени конкретни и образложени разлози за понуду и премештај тужиоца на друго радно место. У одсуству јасно конкретизованих разлога у понуди за закључење анекса уговора о раду, што је овде случај, правилно су нижестепени судови закључили да је поступак измене уговорених услова рада незаконит и да није било места отказу уговора о раду тужиоцу, имајући у виду да је он из оправданих разлога одбио да потпиште понуђени анекс уговора о раду.

Неосновани су наводи ревизије туженог да је побијана пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, имајући у виду да понуда тужиоцу за закључење анекса уговора о раду садржи разлоге о томе да му се премештај на друго радно место нуди због потребе процеса и организације рада. Супротно томе, потпуна обавештеност запосленог о свим чињеницама које се тичу разлога за његов премештај на друго радно место је неопходна, као услов, већ у писменом обавештењу за понуђени анекс уговора о раду, што је у конкретном случају изостало, јер то да се тужиоцу премештај нуди због потребе процеса и организације рада у циљу коришћења радних капацитета и радних способности запосленог, представља уопштену формулацију, без образложења конкретног разлога.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је ценио дозвољеност ревизије тужиоца у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 4., у вези одредбе члана 420. став 1, 2. и 6. Закона о парничном поступку и утврдио да је његова ревизија недозвољена.

У смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку, ревизија није дозвољена ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за подношење ревизије.

На основу одредбе члана 420. став 1. Закона о парничном поступку, странке могу да изјаве ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно окончан. Ревизија против решења из става 1. овог члана није дозвољена у споровима у којима не била дозвољена ревизија против правноснажне пресуде (став 2.).

У конкретном случају, тужилац нема правни интерес за изјављивање ревизије против правноснажне пресуде којом је потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу, пошто је у том делу он успео у парници.

У делу којим је тужба тужиоца одбачена за распоређивање на радно место у складу са његовом стручном спремом и способностима, ревизија тужиоца је недозвољена, према врсти одлуке која се побија, пошто је на основу одредбе члана 441. Закона о парничном поступку, ревизија дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа, што није случај са одлуком о распоређивању запосленог, која није статусна.

Ревизија тужиоца изјављена против одлуке о трошковима парничног поступка је недозвољена, према врсти одлуке која се њоме побија, на основу одредбе члана 28. Закона о парничном поступку, а преиначење одлуке о трошковима није од утицаја на дозвољеност ревизије у смислу одредбе члана 403.став 2.тачка 2. Закона о парничном поступку, имајући у виду да одлука о главном захтеву није преиначена.

Ревизија тужиоца изјављена против решења којим је потврђено решење о исправци првостепене пресуде је недозвољена, имајући у виду да то није решење којим се окончава поступак, у смислу одредбе члана 420.став 1. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 413. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**